

Entreprenørskab for alle

–evner til at skabe, forandre og gøre en forskel

Indholdsfortegenerelse

Resumé 3

Executive summary 5

Indledning 7

Fondens formål 8

Baggrund og organisering 9

Strategiske sigtelinjer 11

Et nærmere syn på uddannelsesniveauerne 19

Fondens aktivitetsområder 31

Politiske anbefalinger 51

Entrepenørskab skal være for alle, for det giver børn og unge evner til at skabe, forandre og gøre en forskel i verden. Det er Fonden for Entreprenørskabs vision, og det vi er drevet af i vores arbejde på skoler og uddannelser. Nærværende femårige strategi skal sikre, at Fonden tager et markant skridt i retning af at sikre entrepenørskab til alle, og den bygger videre på et solidt fundament af viden og erfaring, som Fonden har opbygget gennem 10 år som nationalt videncenter for entrepenørskab.

Fondens mål er, at entrepenørskab skal være en naturlig del af undervisningen på alle uddannelsesniveauer i Danmark. Det kræver en bredspektret indsats, da kun knap en fjerdedel af alle elever og studerende i dag møder entrepenørskab i undervisningen. Fonden har tidligere identificeret tre strategiske sigtelinjer - udbredelse, kvalitet og katalyserende aktiviteter - som er afgørende for at nå målet om entrepenørskab for alle. Disse er stadig essentielle for at nå målet, og derfor videreføres de som overordnede strategiske sigtelinjer for Fonden, men deres indsatser forfines, tilpasses nye uddannelsesreformer og gøres konkrete i specifikke mål for perioden, der uddybes i selve strategien. Denne strategi introducerer også nye indsatser og prioriteter, hvoraf de væsentligste er følgende:

Til gavn for flere: Fondens erfaring, viden og tilbud skal være til gavn for flere, og derfor sættes der i denne strategiperiode ekstra ind på dette område, hvor ønsket er, at minimum 300.000 elever og studerende deltager i et entrepenørskabsuddannelsesforløb i skoleåret 2023/2024. Derudover ændres Fondens programmer (herunder konkurrencer): De opdeles i to tydelige niveauer for at sikre progression samt gøre dem attraktive og tilgængelige for en bredere målgruppe. Målet for strategiperioden er, at ca. 100.000 elever og studerende, 900 lærere og undervisere og 800 frivillige erhvervsfolk vil have været igennem eller tilknyttet Fondens programmer. Fonden vil desuden sikre, at endnu flere lærere og undervisere bliver fortrolige med entrepenørskab, og vil derfor efteruddanne 20.000 lærere og undervisere i perioden. Det vil også betyde, at flere børn og unge møder entrepenørskab af dokumenteret høj kvalitet i undervisningen. Dette suppleres med nye, inspirerende undervisningsmaterialer og programmer.

Strategisk forankring på ledelsesniveau: Fonden vil arbejde for at få entrepenørskab forankret på ledelsesmæssigt niveau i kommuner, på skoler og uddannelsesinstitutioner, da en strategisk forankring styrker udbredelsen mere, end hvis indsatsen er båret af ildsjæle på enkelte skoler og uddannelser. Denne væsentlige ændring vil kunne ses i Fondens prioritering af udviklingsmidler til skoler, uddannelser og kommuner. Derudover har Fonden sat et mål om, at inden for strategiperioden vil 20 % af danske kommuner få en strategi for entrepenørskab i deres skoler, 10 % af ungdomsuddannelsesinstitutionerne få en strategi for entrepenørskab og 50 % af videregående uddannelsesinstitutioner få en strategi for entrepenørskab forankret på det institutionelle niveau.

Diversitet: Blot hver fjerde danske iværksætter er kvinde, viser Fondens Iværksætterindblik ved strategiperiodens begyndelse. Det er et problem, fordi

Entrepreneurship is for everyone, as it strengthens children's and young people's ability to create, change and make a difference in the world. This is the vision of the Danish Foundation for Entrepreneurship and what we are driven by in our work with schools and educations. With the present five-year strategy, which is built on a solid basis of knowledge and experience gathered by the Foundation through its 10-years as a national knowledge centre, the Foundation will be taking a significant step towards ensuring entrepreneurship for everyone.

The goal of the Foundation is that entrepreneurship becomes an integrated part of the teaching at every educational level in Denmark. This requires a wide effort, since only about a fourth of all pupils and students today meet entrepreneurship during their school and education. The Foundation has previously identified three strategic objectives - Dissemination of entrepreneurship education, Quality of entrepreneurship education, and Catalysing activities - which are crucial in reaching the goal of entrepreneurship for everyone. These are still essential to reach the goal and will therefore continue to be overall strategic lines for the Foundation, but the efforts will be refined, adapted to new educational reforms, concretised into specific goals for the period and is elaborated in the strategy. The strategy also introduces new efforts and priorities - the significant ones being:

Beneficial to more people: More people should benefit from the Foundation's experience, knowledge, programmes, education and events. In the coming strategy period, the Foundation will therefore be taking extra steps in this area as we hope to reach a minimum of 300,000 pupils and students participating in entrepreneurship education in the school year 2023/2024. Furthermore, the Foundation's programmes (including competitions) will undergo changes: They will be divided into two distinct levels to ensure progression and to make them attractive and accessible for a broader target group. The goal for the strategy period is that approx. 100,000 pupils and students, 900 teachers and educators and 800 volunteer businesspeople will have participated in or been associated with the programmes of the Foundation. Furthermore, the Foundation will ensure that even more teachers and educators become familiar with entrepreneurship and that 20,000 teachers and educators will receive further training within the strategy period. Consequently, more children and young people will meet well-documented high-quality entrepreneurship education. As a supplement, new and inspiring educational materials and programmes will be developed.

Strategic embedment at management levels: The Foundation will be working for the embedment of entrepreneurship at a management level in municipalities, schools and educational institutions, since a strategic embedment strengthens the dissemination far more than isolated efforts by committed teachers at a few schools and institutions. This significant change will be reflected in how the Foundation is going to prioritize its project funding for schools, educations and municipalities. Furthermore the Foundation has, within the strategy period, set the goal that 20 % of the Danish municipalities will have a strategy for entrepreneurship in their schools, 10 % of upper secondary educational institutions

vi som samfund går glip af innovation samt styrken ved at bringe alles evner i spil, når der ikke er større diversitet blandt dem, der bliver iværksættere - eller innovative medarbejdere. Men diversitet handler ikke kun om køn. Fondens arbejde skal også styrke børn og unges evner til at skabe, forandre og gøre en forskel på tværs af geografi, etnicitet og socioøkonomiske forhold. Med Fondens ønske om, at entreprenørskabsundervisning skal være for alle, følger med denne strategi også et gennemgående fokus på diversitet. Derfor er det bl.a. en målsætning at forsøge at sikre, at andelen af kvinder og unge piger (under 25 år), der deltager i katalyserende aktiviteter eller reelt bliver iværksættere, stiger. Det er også en målsætning at sætte fokus på iværksætteri på uddannelser og i miljøer, hvor det i dag ikke fylder alverden. Derudover igangsætter Fonden produktion af ny viden på området samt flere konkrete forandrende aktiviteter.

Klima, grøn omstilling, bæredygtighed og verdensmålene: Samfundsaktuelle temaer som klima, grøn omstilling, bæredygtighed og verdensmålene er med til at motivere unges skaberkraft og foretagsomhed. Samtidig er det områder, hvor der fremadrettet vil være stort behov for initiativer, der gør en forskel, og derfor vil disse temaer tydeligt gå igen i Fondens aktiviteter i strategiperioden. Det vil bl.a. ses ved, at alle deltagere i Fondens programmer og alle ansøgere til Mikrolegater skal forholde sig til temaerne, og at 40 % af Mikrolegaterne uddelt i perioden vil være til ideer med konkrete løsninger inden for samfundsaktuelle temaer.

will have a strategy for entrepreneurship and 50 % of higher educational institutions will have a strategy for entrepreneurship embedded at institutional level.

Diversity: At the beginning of this strategy period only one out of four Danish entrepreneurs is a woman according to the Foundation's serial publication (Iværksætterindblikket). This is a problem, because we, as a society, miss out on innovation and the advantages of bringing all talents into play, when mainly one type of person becomes entrepreneur –or innovative employee. However, diversity is not only a question of gender. The work of the Foundation must also strengthen children's and young people's abilities to create, change and make a difference across geographical and ethnical borders and socio-economic status. In alignment with the Foundation's aim that entrepreneurship education should be for everyone, this strategy has a consistent focus on diversity. One objective is to try to ensure an increase in the number of women and girls (below 25) who participate in catalysing activities, or who actually becomes an entrepreneur. Another objective is to bring entrepreneurship into focus in educations and environments where there is little or no tradition for it. Furthermore, the Foundation will begin to produce new knowledge on the topic and develop more activities to make concrete changes.

The environment, green transition, sustainability and the Sustainable Development Goals (SDGs): Current social topics such as the environment, green transition, sustainability and the SDGs help to motivate young people to be creative and take initiative. At the same time, these are areas in which we, in the future, will see a great demand for initiatives that can make a difference, and therefore they will be reflected in the Foundation's activities in the strategy period. One objective is that all participants in the Foundation's programmes and all Microgrant applicants must relate to the topics, and 40 % of the Microgrants distributed in this period will be given to support ideas for specific solutions to current social issues.

Indledning

Vores verden er i konstant forandring. Værdier, mennesker, ideer og viden bevæger sig lettere og hurtigere rundt i verden end tidligere, og globaliseringen er med til at nedbryde grænserne for lokale, regionale og globale spørgsmål og udfordringer. Det politiske landskab, markeds- og økonomiske strukturer og efterspørgsler, teknologiske udviklinger samt aktuelle spørgsmål om bæredygtighed og klimacændringer er på mange måder med til at udfordre og forandre det samfund og den livsstil, vi kender.

I takt med denne udvikling forandrer arbejdsmarkedet sig også, så udenadslære eller kopiering af tidligere tiders arbejdsmetoder og -gange ikke længere er nok, hvis vi skal udvikle vores samfund. Vi har brug for nytænkende ideer og personer med evner til at omsætte ideerne til løsninger for dem selv og det samfund, de indgår i.

Derfor er det vigtigt, at vi i Danmark giver vores børn og unge evner til at skabe, forandre og gøre en forskel i verden. Det er det, vi kalder entreprenørskab.

Jo tidligere og jo oftere børn og unge møder entreprenørskab, des større er effekten. Derfor arbejder Fonden for Entreprenørskab (Fonden) med og for hele uddannelsessystemet og for, at entreprenørskab skal være et grundelement i al undervisning fra ABC til ph.d.

En stærk entreprenørskabskultur er vigtig for at skabe effektiv innovation og foran-

dringer for både mennesker, virksomheder og samfund. Danmark og Europa har brug for kreative og entreprenante mennesker til at skabe vækst, dynamik og udforske nye muligheder, både i eksisterende såvel som nye brancher og industrier, og der er efterspørgsel på entreprenant mindset og iværksætteri fra den offentlige og private sektor. Det skal matches i attraktive uddannelser, der styrker elever og studerendes innovative og kreative evner og markedsforståelse, giver unge mennesker lyst til at arbejde med iværksætteri, startups og forandringsledelse og integrerer entreprenørskab på tværs af uddannelseslandskabet.

Denne strategi, som gælder fra 2020 frem mod 2025, er det styrende dokument for Fonden for Entreprenørskab i denne periode, og strategien skal være retningsgivende for Fondens initiativer og aktiviteter i denne periode. Den bygger på et solidt fundament af analyser, viden og forskningsresultater samt dialog og høringer med partnere, interessenter, uddannelsesinstitutioner, elever og studerende.

Fondens formål

Entreprenørskab skal være for alle, for det giver børn og unge evner til at skabe, forandre og gøre en forskel i verden. Det er Fonden for Entreprenørskabs vision, og det vi er drevet af i vores arbejde på skoler og uddannelser.

Det gør Fonden ved at hjælpe skoler og uddannelser med at fremme entreprenante og innovative evner hos elever og studerende. Målet er, at entreprenørskab skal være en naturlig del af undervisningen på alle uddannelsesniveauer i Danmark.

Helt konkret arbejder Fonden for at sikre, at alle elever og studerende færdiggør skole og uddannelse med evner til at tænke nyt, se muligheder og omsætte ideer til værdi som både talentfulde iværksættere og værdifulde medarbejdere til gavn for Danmark. Vi kalder det entreprenant dannelse.

Fondens arbejde med at fremme entreprenørskabsundervisning bygger på forskningsviden, der bl.a. viser, at entreprenørskabsundervisning giver unge alsidige færdigheder, som indvirker positivt på deres videre skolegang, uddannelse og siden arbejdsliv. De unge føler, at de kan bidrage til samfundet, ser lysere på fremtiden og får lyst til at arbejde med iværksætteri og agere entreprenant i deres arbejde og fritid. De bliver også gladere for at gå i skole og får højere ambitioner for både uddannelse og karriere.

Entreprenørskabsundervisning skaber med andre ord skoleglæde og klæder danske

børn og unge på til at møde fremtiden – uanset om det er som iværksætter eller innovativ borger og medarbejder. Sammen med 25 års erfaring med at arbejde med entreprenørskab i skoler og uddannelser sikrer denne viden og ovenstående ambition et solidt og begrundet afsæt for de næste fem års arbejde.

Baggrund og organisering

Fonden for Entreprenørskab blev etableret i 2010 af et partnerskab mellem fire ministerier (Uddannelses- og Forskningsministeriet, Børne- og Undervisningsministeriet, Erhvervsministeriet og Kulturministeriet) på baggrund af en politisk formuleret strategi for uddannelse i entreprenørskab. Det skete som en fusion mellem organisationerne Selvstændighedsfonden og Young Enterprise, som havde eksisteret under forskellige navne siden 1993. Siden etableringen i 2010 har Fonden desuden været et nationalt videncenter for stat og uddannelser og været en central aktør for udvikling af entreprenørskab i undervisningen på alle uddannelsesniveauer.

Selve Fonden er organiseret med en privat bestyrelse, et repræsentantskab bestående af centrale personer i erhvervs-, organisations- og uddannelsessektoren, et nationalt kontor i Odense samt en mindre afdeling i København og otte regionale foreninger i Danmark, Færøerne og Grønland med egne bestyrelser og ledelse. Desuden er Fonden medlem af den globale organisation JA Worldwide med samme formål.

Fondens nationale kontor er omdrejningspunkt for Fondens udviklingsarbejde og retningsangivende for nutidige og fremtidige prioriteter og indsatser. Fondens bestyrelse og repræsentantskab, hvor dansk erhvervsliv, uddannelsesverdenen og de faglige organisationer er repræsenteret, sætter retningen for Fondens prioriteter og sikrer koblingen mellem Fondens arbejde, uddannelsesverdenen og erhvervslivet. Fon-

dens regionale foreninger medvirker til, at Fondens nationale målsætninger forankres lokalt blandt skoler, uddannelser og Fondens øvrige interessenter. Alumne-organisationen JA Alumni Denmark, som primært består af tidligere deltagere i Fondens programmer, motiverer og inspirerer nye generationer af entreprenante unge og støttes desuden af Fonden.

Strategiske sigtelinjer

For at nå Fondens mål om, at entreprenørskab skal være en naturlig del af undervisningen på alle uddannelsesniveauer i Danmark, er det nødvendigt med indsatser på forskellige niveauer – fra det overordnet strategiske, over det uddannelsesnære til det aktivitetsbårnde. Disse strategiske prioriteter gennemgås i de følgende afsnit.

Tre gennemgående strategiske sigtelinjer

Fonden har tidligere identificeret tre indsatsområder, som på tværs af organisationen stadig er strategisk vigtige for at nå målet. De tre indsatsområder er udbredelse, kvalitet og katalyserende aktiviteter og vil være gennemgående parametre, i alt hvad Fonden arbejder med i strategiperioden.

Udbredelse - entreprenørskab for alle

Siden Fondens etablering har udbredelse af entreprenørskabsundervisning på alle uddannelsesniveauer været en hjørnesteen i Fondens arbejde. Indsatsen har vist sig effektiv, og det er siden Fondens etablering og frem til 2019 lykkedes at mere end tredoble antallet af elever og studerende, som møder entreprenørskab i løbet af deres skole- og studietid.

Det er dog stadigvæk kun knap en fjerdedel af alle elever og studerende, som møder entreprenørskab i undervisningen, og det er usikkert, hvor ofte eller gennemgribende elever og studerende får mulighed for at arbejde med entreprenørskab – nogen gør det mange gange igennem uddannelsesforløbet, andre kun ved enkelte lejligheder. Samtidig er der stor forskel på, hvor udbredt

entreprenørskab er, når man ser på de forskellige uddannelsesniveauer og -retninger. Målet bliver således særligt at sikre indsatser på områder, hvor entreprenørskab kun i ringe grad forekommer.

Udbredelse vil derfor i årene fremover fortsat være en strategisk vigtig del af Fondens indsatsområder. Udover ambitionen om, at entreprenør-

skab skal være for alle, og at flere også skal møde mere entreprenørskab, vil der i strategiperioden også være fokus på diversitet i forhold til køn, geografi, etnicitet og socialøkonomiske forhold. Således skal entreprenørskabsundervisning være relevant for og udbredt til alle grupper i befolkningen.

Mål for strategiperioden

I skoleåret 2023/24 vil minimum 300.000 elever og studerende deltage i et entreprenørskabs-uddannelsesforløb.

Tildelingskriterier for Fondens udviklingsmidler til skoler og uddannelser ændres, så de fremadrettet fordeles med 60 % til strategiske ledelsesmæssige udviklingsprojekter, 30 % til mindre uddannelsesnære eksperimenter og 10 % til kommunale udviklingsprojekter i grundskolen.

Ca. 100.000 elever og studerende vil i strategiperioden have deltaget i Fondens programmer og konkurrencer. Programmer og konkurrencer tilpasses desuden, så de opdeles i et basis- og et fortsættelsesniveau for at gøre dem attraktive og tilgængelige for en bredere målgruppe og nå ud til flere.

For at sikre strategisk forankring ønsker Fonden, at 20 % af danske kommuner får en strategi for entreprenørskab i deres skoler, 10 % af ungdomsuddannelsesinstitutionerne får en strategi for entreprenørskab og 50 % af videregående uddannelsesinstitutioner får en strategi for entreprenørskab forankret på det institutionelle niveau.

Blandt Fondens frivillige (bl.a. dommere og evalueringskomitéer) skal der ved udgangen af strategiperioden være en tilnærmet lige fordeling mellem mænd og kvinder.

Kvalitet og formålsdrevet entreprenørskab

Forskningen viser, at kvaliteten af entreprenørskabsundervisning har afgørende betydning for, om undervisningen har en positiv effekt på elever og studerende.

Kvalitet er derfor sammen med udbredelse en vigtig parameter for Fonden. Kvalitet kan bl.a. fremmes ved at sikre, at lærere og undervisere har kompetencer, erfaring, viden, metoder og værktøjer til at bruge entreprenørskab i undervis-

ningen, og ved en kontinuerlig forsknings- og analyseindsats, som sikrer udvikling og anvendelse af nyeste og mest relevante viden på området. Fonden vil i 2020-2025 fortsat have kvalitet som et prioriteret indsatsområde.

Desuden vil Fonden i den kommende periode have fokus på temaer, som

motiverer unge til at arbejde med entreprenørskab, og som samtidig har aktuel samfundsmæssig relevans. Det gælder i særdeleshed temaer såsom entreprenørskab inden for klima, grøn omstilling, bæredygtighed og verdensmålene. Dette er områder, som motiverer mange unges foretagsomhed og samtidig områder, hvor Fonden kan gøre en yderligere positiv forskel.

Mål for strategiperioden

Inden for strategiperioden vil Fonden have sikret efteruddannelse af samlet set 20.000 lærere og undervisere.

I skoleåret 2023/2024 vil 900 lærere og undervisere være tilknyttet Fondens programmer.

Markant flere lærere og undervisere skal give udtryk for, at de i højere grad har viden om og kan mestre entreprenørskab i forbindelse med deres daglige undervisning, end de kan i dag.

En kontinuerlig forsknings- og analyseindsats, som fastholder Fondens position som nationalt videncenter og er med til at skabe og fastholde samfundsmæssig og politisk opmærksomhed om vigtigheden af entreprenørskab i hele uddannelsessektoren.

Ud over de traditionelle entreprenørskabs-evalueringskriterier vil alle deltagere i Fondens programmer fremadrettet blive evalueret på deres evner til at forholde sig til klima, grøn omstilling, bæredygtighed og/eller verdensmålene.

Katalyserende aktiviteter

Katalyserende aktiviteter er aktiviteter, der accelererer eller forstærker Fondens uddannelsesindsats og foregår i området mellem uddannelse og ansættelse eller etablering af egen virksomhed.

Denne indsats er vigtig for at skabe sammenhæng mellem de kompetencer, som unge får med sig fra skole og uddannelse, og de kompetencer, der efterspørges fra arbejdsmarkedet.

De katalyserende aktiviteter medfører også, at flere unge afprøver iværksætteri som karrierevej og reelt skaber flere nye virksomheder.

For Fonden er det vigtigt at sikre en stor grad af diversitet i målgruppen. Derfor er det bl.a. en målsætning at forsøge at sikre, at andelen af kvinder og unge piger (under 25 år), der deltager i de katalyserende

aktiviteter eller reelt bliver iværksættere, stiger. Det er også en målsætning at sætte fokus på iværksætteri, særligt i iværksætterfremmede uddannelser og miljøer. Derudover ønsker Fonden, at flere unge realiserer deres ideer, og at kvaliteten af disse ideer øges, så flere ideer overlever som reelle projekter.

Fonden vil fortsat have katalyserende og mobiliserende aktiviteter som et overordnet indsatsområde i 2020-2025, og i perioden vil der være øget

fokus på uddeling af Mikrolegater, der forholder sig eller bidrager til klima, grøn omstilling, bæredygtighed eller verdensmålene. Desuden vil Fondens konkurrencer, programmer og analyser også i højere grad integrere katalyserende aktiviteter, muligheder og effekter, og i samarbejdet med partnere, uddannelsesinstitutioner og interessenter vil Fonden have fokus på de indsatser, der mobiliserer og accelerer en entreprenørskabskultur.

Mål for strategiperioden

Inden for strategiperioden vil Fonden have støttet ca. 600 startups, som er startet af elever eller studerende, med Mikrolegater. Alle ansøgninger til Mikrolegater forventes at forholde sig til klima, grøn omstilling, bæredygtighed eller verdensmålene. I samarbejde med bl.a. Tuborgfondet sikres det, at minimum 40 % af disse Mikrolegater tildeles startups, der skaber løsninger inden for klima, grøn omstilling, bæredygtighed og verdensmålene.

800 frivillige erhvervsfolk vil årligt være involveret i Fondens programmer i 2025.

Det er en ambition at motivere flere kvinder (særligt under 25 år) til at starte egen virksomhed.

Det er et mål, at både overlevelsesraten og beskæftigelsen i startups stiftet af unge under 25 år som minimum følger gennemsnittet for startups stiftet af alle andre aldersgrupper.

Et nærmere syn på uddannelsesniveauerne

For at nå målet om, at entreprenørskab skal være en naturlig del af undervisningen på alle uddannelsesniveauer i Danmark, er det vigtigt at forholde sig til hele uddannelseslandskabet, hvor strukturelle rammer, opbygning og formål naturligt er forskelligt mellem uddannelsesniveauer og -faglige retninger. Derfor tager Fondens indsatser i strategiperioden højde for dette, og i dette afsnit gennemgås kort den aktuelle status, de nærtstående udfordringer og de heraf følgende anbefalinger til indsatser for de enkelte uddannelsesniveauer.

Grundskole

Status er:

I skoleåret 2018/2019 modtog 108.000 (16 %) grundskoleelever entreprenørskabsundervisning.

Det estimeres, at ca. 15 % af lærerne har deltaget i et kortere eller længere kursus- eller efteruddannelsesforløb inden for entreprenørskab.

Innovation og entreprenørskab (I&E) har siden skolereformen i 2013 været et af de obligatoriske tværgående temaer i grundskolen, som skal indgå i fag og tværfaglige aktiviteter.

I&E har sin egen undervisningsvejledning og indgår som del af de øvrige faglige vejledninger.

Faget håndværk og design indeholder elementer af I&E.

En del valghold arbejder med I&E, og til dels med iværksætteri.

Udfordringerne er:

I&E fylder fortsat mest som særlige tematiske forløb og i mindre grad som en integreret del af fagene.

Reelt er I&E ikke implementeret i væsentligt omfang i den daglige praksis.

I&E er ikke en del af læreruddannelsen og er dermed noget, som selv nyuddannede lærere skal efteruddannes indenfor. Der er stadig mange lærere, som ikke har fået efteruddannelse i I&E.

Konkurrerende og andre agendaer, såsom trivsel, bevægelse etc. fylder ofte mere i politikernes, ledelsernes og lærernes opmærksomhed.

Den strategiske og ledelsesmæssige forankring på skoler og institutioner er generelt fraværende eller svag.

Få kommuner har en formuleret strategi for I&E, og dette reflekteres i skolernes prioriteter.

Der er få tilbud for de elever, som måtte have lyst til at arbejde med deres egne iværksætterprojekter på skolen eller i deres fritid.

Prioriterede indsatser:

Fokus på beskrivelser af og eksempler på, hvordan I&E kan indgå i de enkelte fag i den daglige og faglige undervisning.

Udarbejdelse af nye kursus- og efteruddannelsesformer og -formater, så flere lærere mestrer at integrere I&E i henhold til intentionen i reformen fra 2013.

Samarbejde med de overordnede strategiske interesser med henblik på at styrke opmærksomheden på vigtigheden og relevansen af I&E hos kommuner og skoleledelser.

Fokus på ledelse og særligt på strategisk udvikling, implementering og forankring.

Udbredelse af Fondens to grundskoleprogrammer Next Level og Projekt Edison.

Understøtte og afprøve effekterne af flere fritidsaktiviteter inden for I&E.

Ungdomsuddannelser

EUD-området

Status er:

I skoleåret 2018/2019 modtog 40.000 (40 %) EUD-elever entreprenørskabsundervisning.

Det estimeres, at ca. 5 % af lærerne har deltaget i et kortere eller længere kursus- eller efteruddannelsesforløb inden for entreprenørskab.

Både innovation og opstart af egen virksomhed indgår som en del af det overordnede formål for uddannelserne.

Der findes i princippet et obligatorisk tilbudt valgfag i opstart af selvstændig virksomhed på hovedforløbene.

Der findes et obligatorisk innovationsfag på grundforløbets første del for elever, der kommer direkte fra grundskolen.

Ifølge det seneste forlig om erhvervsuddannelserne opfordres de faglige udvalg til at overveje særligt fokus på iværksætteri på hovedforløbene.

Udfordringerne er:

Selvom innovation og opstart af egen virksomhed er en del af det overordnede formål, afspejles dette ikke systematisk i struktur og indhold på uddannelserne.

Det er i praksis uvist, om elever på alle uddannelser har mulighed for at være en del af det obligatorisk tilbudte valgfag i opstart af selvstændig virksomhed på hovedforløbene.

Der findes ikke et samlet overblik over de iværksætterforløb, der reelt gennemføres lokalt på de enkelte erhvervsuddannelser.

Den strategiske forankring på skoler og institutioner er generelt fraværende eller svag, og der kobles ikke struktureret til elevernes praktikforløb.

Der findes ikke krav om iværksætteri på grundforløbet.

Fritidstilbud tilbydes generelt ikke.

Prioriterede indsatser:

Udarbejdelse af nye kursus- og efteruddannelsesformer og -formater

Udarbejdelse af nye analyser af den reelle tilstedeværelse af struktur og indhold af innovation og iværksætteri.

Der udbydes kurser for lærere i iværksætteri på hovedforløb samt fondsmidler, der støtter op om samme.

Der etableres en særlig indsats for synliggørelse af metoder til kobling mellem skole og læreplads gennem innovation og iværksætteri.

Udvikling af programbaserede forløb, som skoler og lærere kan være en del af.

Understøtte og afprøve effekterne af flere fritidsaktiviteter inden for innovation og entreprenørskab.

Ungdomsuddannelser

Gymnasiale uddannelser

Status er:

I skoleåret 2018/2019 modtog 66.000 (44 %) gymnasiale elever entreprenørskabsundervisning.

Det estimeres, at ca. 10 % af lærerne har deltaget i et kortere eller længere kursus- eller efteruddannelsesforløb inden for entreprenørskab.

Innovation har siden 2005 indgået i gymnasiets overordnede formål.

Med gymnasireformen i 2016 kom der krav om, at eleverne skal arbejde med innovation og innovative kompetencer som del af de enkelte fag, og det indgår i de fleste fagmål.

På HTX og HHX er der et tydeligt aftryk af entreprenørskab i specifikke merkantile fag samt fag som teknologi og produktudvikling på HTX.

I 2019 udgav Børne- og Undervisningsministeriet en ny vejledning for arbejdet med innovation i gymnasiet.

Udfordringerne er:

Ca. 80 % af eleverne på HTX og HHX møder årligt entreprenørskab i undervisningen, mens det på STX/HF er ca. 28 %. Andelen har ikke ændret sig betydeligt i det første skoleår efter reformen på nogen gymnasial uddannelsesretning.

Undersøgelser foretaget af Rambøll viser, at den overvejende del af lærerne "meget sjældent" eller "aldrig" arbejder med innovation.

Den strategiske forankring på skoler og institutioner er generelt fraværende eller svag.

De strukturelle rammer er med reformen i 2016 ændret, så det alment studieforberedende forløb AT er forsvundet. De innovative og entreprenørielle forløb er således mere afhængige af lokale strukturer.

Flere og flere elever vælger EUX-uddannelser, hvorved de ikke møder innovation i undervisningen. Det samme kan gælde for elever på HF.

Der mangler forståelsesrammer med eksempler for de fleste fag samt viden om og efteruddannelse for lærerne i at integrere innovation i fag og undervisning.

Prioriterede indsatser:

Fortsat arbejde på at knytte innovation og fag i den daglige og faglige undervisningspraksis sammen igennem udgivelser, kurser og faglige netværk.

Udarbejdelse af nye kursus- og efteruddannelsesformer og -formater, så flere lærere mestrer at integrere I&E i henhold til intentionen i reformen fra 2016.

Udvikling, indsamling og udbredelse af eksemplariske og fremragende eksempler fra undervisningspraksis.

Etablering af samarbejde med gymnasieskolernes ledelser og interesseorganisationer med henblik på at styrke den strategiske forankring.

Udvikling af feedback, evalueringsformer og den mundtlige eksamenspraksis i fagene, så de understøtter innovation og de anvendte undervisningsformer.

Understøtte og afprøve effekterne af flere fritidsaktiviteter inden for I&E.

Videregående uddannelser

Korte og mellemlange videregående uddannelser

Status er:

I skoleåret 2018/2019 modtog 32.000 (29 %) studerende på korte og mellemlange videregående uddannelser entreprenørskabsundervisning.

Det estimeres, at ca. 5 % af underviserne har deltaget i et kortere eller længere kursus- eller efteruddannelsesforløb inden for entreprenørskab.

Innovation og entreprenørskab er inkluderet som et obligatorisk element i Maskinmesteruddannelsen på de maritime uddannelser. Visse kunstneriske uddannelser, erhvervsakademier og professionshøjskoler har også obligatoriske elementer med entreprenørskab på nogle uddannelser.

Entreprenørskab har været lettere at fremme på de uddannelser, der har et samfundsvidenskabeligt, merkantilt og teknologisk afsæt, og i uddannelser hvor innovation og entreprenørskab er indskrevet som element i studieordningen.

Entreprenørskabsundervisning eksisterer oftest i særlige valgfag og inkubationsmiljøer med fokus på studenterstartups.

Udfordringerne er:

Selvom flere studerende deltager i entreprenørskabsundervisning, er der stor forskel imellem institutionstyperne - fra ca. 9 % på universiteterne til ca. 73 % på de maritime uddannelser, og entreprenørskabsforløb er stadig oftest for de få frem for de mange.

Der mangler udbredelse af viden om entreprenørskabsdidaktik i forhold til forskellige fagligheder, samt opbakning fra ledelse, tid og ressourcer til at indarbejde det som element i den fagfaglige undervisning.

Underviserne efterspørger flere målrettede og fagfaglige plug-and-play-tilbud for at kunne anvende entreprenørskabsmetoder i deres fag.

På mange uddannelser og fakulteter ses entreprenørskab som et fremmed, tidskrævende og irrelevant element.

Efteruddannelsesindsatsen omkring entreprenørskabsundervisning har stadig kun involveret et fåtal af undervisere.

Ledelserne mangler ofte et strategisk overblik over indsatserne på deres institution grundet store institutioner og store geografiske afstande, og de bredere entreprenørskabsindsatser, som institutionerne med fordel kan udvikle, er sjældent tværgående, holistiske eller forankrede på det strategiske institutionsniveau.

Uddannelsesinstitutionerne har været gennem institutionsakkrediteringer og -fusioner. Dette har taget fokus og ressourcer væk fra bl.a. entreprenørskab.

De studerendes entreprenørskabsaktiviteter og -projekter kommer ikke nok i spil i forhold til undervisning, didaktik og strategiske indsatser med fx erhvervsliv, selvom det vil kunne understøtte og kvalificere entreprenørskabsuddannelserne og de studerendes kompetencer.

Prioriterede indsatser:

Fokus på at sikre udbredelse af entreprenørskabsforløb til flere uddannelser og dermed flere studerende. Det skal ske gennem en tættere kobling mellem entreprenørskab og de forskellige fag og fakulteter, så der her findes relevante forståelser og rammer for at arbejde med innovation og entreprenørskab.

Udviklingsmidler til at støtte den øgede professionalisering af de ekstra-curriculære aktiviteter, så de kan sikres curriculær merit og fremover blive indlejret som en værdifuld del af studierne, der samtidigt styrker uddannelsernes attraktion og relevans.

Fokus på at sikre en dybere og mere sammenhængende integration af de studerendes entreprenørskabsaktiviteter på tværs af den enkelte institution, så undervisning, didaktik og eksterne relationer styrkes, og de studerendes læring og kompetencer understøttes og opkvalificeres.

Udarbejdelse af profilanalyser af de enkelte institutioner til gavn for ledelserne i forhold til fremtidig strategi og indsatser samt støtte til disses udvikling.

Fonden vil indgå et samarbejde med institutionerne, så der formuleres fælles konkrete mål om entreprenørskab og startups i sammenhæng med uddannelsernes forpligtelser omkring læringsudbytte, beskæftigelse, relevans og samarbejde med omverden.

Videregående uddannelser

Lange videregående uddannelser

Status er:

I skoleåret 2018/2019 modtog 15.000 (9 %) universitetsstuderende entreprenørskabsundervisning.

Det estimeres, at ca. 5 % af underviserne har deltaget i et kortere eller længere efteruddannelsesforløb inden for entreprenørskab.

Der har været en langsom stigning i antallet af universitetsstuderende, der deltager i entreprenørskabsundervisning.

Entreprenørskab har generelt været lettere at fremme på uddannelser, der har et samfundsvidenskabeligt, merkantilt og teknologisk afsæt, og det har ofte været den enkelte forsker eller underviser, som har taget initiativ til faget eller uddannelsen.

Der har været et øget fokus på udviklingen af ekstra-curriculære entreprenørskabsaktiviteter. På universiteterne er der nu et generelt ønske om at gøre indsatsen mere strategisk og sammenhængende.

Der er på universiteterne et begyndende ønske om et mere strategisk og ledelsesmæssigt fokus – et fokus som både vil opprioritere det curriculære og koblingen mellem det curriculære og ekstra-curriculære.

Udfordringerne er:

Entreprenørskabsforløb er stadig oftest for de få og særlige frem for de mange.

På nogle uddannelser og fakulteter ses entreprenørskab stadig som et fremmed og irrelevant element. Det skyldes bl.a., at entreprenørskab fortsat opfattes "smalt" som synonym med business og iværksætteri, eller det kan være svært at foretage en faglig kobling mellem anvendelse og markedsanalyse og fx humanistiske fag. Innovation har en bredere accept.

Koblingen mellem det curriculære i undervisningen og de ekstra-curriculære aktiviteter, som typisk foregår i studentervæksthusene, er stadig løs og mangler strategisk fokus. Et eksempel på en kobling kunne være ECTS-givende praktik i både egen og andres startup.

Efteruddannelsesindsatsen omkring entreprenørskabsundervisning har stadig kun berørt et fåtal af undervisere, og de nedprioriterer ofte denne type tilbud til fordel for andre former for inspiration og opkvalificering.

Prioriterede indsatser:

Øget udbredelse gennem en tættere kobling mellem entreprenørskab og forskellige fag og fakulteter samt fokus på tværfakultære fordele og tværfakultær organisering.

Fonden vil arbejde med den ledelsesmæssige og strategiske forankring og også med at støtte særlige ledelsesmæssige prioriteter.

Et samarbejde med universiteterne om at formulere fælles konkrete mål for entreprenørskab og startups i sammenhæng med universiteternes forpligtelser omkring læringsudbytte, beskæftigelse, relevans og samarbejde med omverden.

Fonden vil med udviklingsmidler støtte en udvikling af de ekstra-curriculære aktiviteter, så de kan sikres curriculær merit og fremover blive indlejret som del af studierne.

Fonden vil i samarbejde med de videregående uddannelsesinstitutioner undersøge, hvordan der skabes et tættere samarbejde mellem de forskellige institutioners entreprenørskabsforskning, undervisning og studenteraktiviteter, så Danmark får en mere integreret og videnstung platform for at udvikle entreprenørskab.

Indsats omkring underviserkompetencer, kursu- og efteruddannelses tilbud og strategisk forankring fra fx ledende udenlandske universiteter.

Fonden vil producere mere viden om iværksætterindsatser og aktiviteter på de lange videregående uddannelser med fokus på de samfundsøkonomiske gevinster og evt. inddrage udenlandske studier og impact-analyser af de samfunds-mæssige effekter af entreprenørskabsindsatser på universiteterne.

Fondens aktivitetsområder

I det følgende gennemgås Fondens vigtigste arbejdsområder, med fokus på hvorfor Fonden netop har en indsats på området, hvordan denne støtter op om Fondens overordnede mål samt med konkrete delmål for den femårige strategiperiode.

Udviklingsmidler

Fonden uddeler udviklingsmidler til skoler og uddannelser samt Mikrolegater til elever og studerende for at styrke udbredelse, kvalitet og katalyserende effekter af entreprenørskabsundervisning.

Gennem udviklingsmidlerne ønsker Fonden at hjælpe nye skoler og uddannelser i gang med entreprenørskab samt løfte dem, som i forvejen har erfaring på dette felt. Udvik-

lingsmidlerne er med til at sikre ejerskab og forankring af entreprenørskab på de enkelte skoler og uddannelser, og de muliggør, at lærere og undervisere kan udvikle entreprenørskabsundervisning inden for og tilpasset deres faglige virkelighed.

Dermed er udviklingsmidlerne med til at gøre entreprenørskab til en naturlig del af undervisningen på

alle uddannelsesniveauer i Danmark.

Fondens mål i strategiperioden er, at udviklingsmidlerne i højere grad end tidligere gives til strategiske indsatser i fx kommuner eller på uddannelsesinstitutioner og i mindre grad til eksperimenter tilpasset den enkelte underviser eller praksis. Ønsket er at sikre kontinuitet og en større ledelsesmæssig forankring samt en større udbredelse.

Fonden vil fortsætte sin indsats med Mikrolegater som en katalyserende indsats, der bygger ovenpå uddannelsesindsatsen. Modtagerne fungerer som rollemodeller på skoler og uddannelser, og samtidig er Mikrolegaterne et stærkt brand med høj effekt, der binder overgangen fra projekt til startup-virksomhed sammen.

Mål for strategiperioden

Samlet set forventer Fonden i strategiperioden selv at investere 30 mio. kr. til lokalt forankrede udviklingsprojekter på skoler og uddannelser, hvor målet er at sikre forankring af entreprenørskab. Her er det en forhåbning, at andre fonde også vil indgå for at løfte indsatsen.

- 60 % prioriteres til udvikling af strategiske ledelsesmæssige udviklingsprojekter på alle uddannelsesniveauer.
- 30 % prioriteres til mindre uddannelsesnære eksperimenter initieret af enkelte lærere eller undervisere.
- 10 % prioriteres til kommunale udviklingsprojekter i grundskolen. Målet er at få flere kommuner til at igangsætte strategiske indsatser på tværs af kommunens skoler. Midlerne prioriteres til kommuner med lavt aktivitetsniveau.

Fonden støtter i strategiperioden ca. 600 studenter-startups med Mikrolegater. Gennem et samarbejde med Tuborgfondet vil et særligt fokus i dele af perioden være på virksomheder, der skaber løsninger inden for klima, grøn omstilling, bæredygtighed og verdensmålene.

Forsknings- og analyseindsats

Fonden for Entreprenørskab er nationalt videncenter for entreprenørskab i undervisningen. Det indebærer, at Fonden har en kontinuerlig forsknings- og analyseindsats for altid at kunne udtale sig om og rådgive ud fra evidens omkring effekterne af entreprenørskab i undervisningen. Den viden er også essentiel for at kunne udvikle egne tiltag af høj kvalitet.

Fondens forsknings- og analyseviden er også et dialogværktøj i forhold til skoler og uddannelser samt beslutningstagere. Derudover er det en tydelig indikator på udbredelses- og kvalitetsdimensionerne i Fondens arbejde.

Fondens mål i strategiperioden er at fortsætte forsknings- og analyseindsatsen for fortsat at kunne rådgive ud fra evidens og videreudvikle kapacitet som nationalt videncenter for entreprenørskab.

Prioriteter i strategiperioden

Effektforskning og særligt formidling af denne, så det kan bruges og forstås politisk samt i skoler og på uddannelsesinstitutioner.

Individuelle datadrevne analyser af de enkelte videregående uddannelsesinstitutioner og deres forskellige entreprenørskabstilbud. Disse analyser er et strategisk værktøj for, at uddannelserne kan lære af hinanden, og at den enkelte kan tilpasse udbud, kvalitet og deraf effekt.

Opdatering, udvikling og nyudgivelser af Iværksætterindblikket: En kontinuerlig kvantitativ analyse af iværksætteri og entreprenørskab i Danmark.

Opdateret taksonomi for innovation og entreprenørskab i uddannelserne, som på baggrund af den eksisterende viden fra Danmark og udlandet knytter innovation og entreprenørskab tættere til forskellige fagligheder og fakulteter. Desuden sikre et stærkt feedback loop mellem forskningsresultater og praksis.

Evaluering og evt. ændring af metoden, som bruges til Fondens kortlægning af entreprenørskabsundervisning i det danske uddannelsessystem. Inddrage KPI'er og måltal, der belyser mere end initiale resultater og succeser og dermed sikrer en mere kompleks og bred viden om nødvendige indsatser, rammevilkår og kultur for optimalt at understøtte elev- og studenterentreprenørskab og sætter deres kompetencer i spil.

Fondens nuværende effektmålingsredskaber tilpasses de enkelte programmer og skal kunne dokumentere positive effekter på elever og studerendes entreprenørielle kompetencer og intentioner.

Særlige fokusområder for forskningsindsatsen vil bl.a. omfatte:

Hvordan stimuleres og understøttes diversitet bedst, og hvordan motiverer man udsatte grupper til at blive iværksættere? Også et særligt fokus på køn, hvor det undersøges, hvordan man kan få unge kvinder til at vælge iværksætteri positivt til, og hvordan man fastholder dem som iværksættere.

Hvad er effekterne af opkvalificering og efteruddannelse af lærere og undervisere, samt hvordan kan dette styrkes?

Hvad er sammenhængen mellem klima, grøn omstilling, bæredygtighed, verdens målene og nye forretningsmodeller, virksomheder og organisationsformer. Fx undersøge, hvad er de særlige udfordringer, men også unikke gevinster, når iværksættere adresserer verdensmålene, og hvilke indsatser er nødvendige for at bringe ideer og løsninger i spil i disse meget komplekse værdikæder inden for fx grøn energi eller bæredygtighed?

Konkurrencer og programmer

Fonden har entreprenørskabsprogrammer og -konkurrencer for næsten alle uddannelsesstrin og områder. Disse er eksemplariske entreprenørielle forløb, hvor elever og studerende lærer at tænke og agere entreprenant. Samtidig er programmerne med til at udbrede kendskabet til og erfaringen med entreprenørskab og dermed et skridt på vejen til at gøre entreprenørskab til en naturlig del af al undervisning.

Fondens programmer er også vigtige for lærere og undervisere. Programmerne skal gøre det trygt og nemmere for en bred vifte af lærere og undervisere at oparbejde viden om og

erfaring med entreprenørskabsdidaktik og samtidig føre elever og studerende igennem strukturerede forløb af dokumenteret høj kvalitet. Sammen med inputs fra Fondens forskning er programmerne således ideelle modeller for, hvordan entreprenørskab kan læres.

Der vil være et særligt fokus på lærere og undervisere, der ingen eller kun lidt erfaring har med entreprenørskab og entreprenørskabsundervisning. Disse vil gennem programmerne være sikret efteruddannelse, nemt tilgængeligt undervisningsmateriale, faglig

sparring, netværk og et program, der også bygger bro mellem uddannelsen og det omgivende samfund på en måde, som sikrer effektiv læring og virkelighedsnære erfaringer for elever og studerende. Alle programmets indhold og struktur tilrettes, så de i højere grad flugter med de nye rammer, som uddannelsesreformerne har medført, og så de også flugter med de øvrige retninger i denne strategi.

Fondens programmer og konkurrencer udgør ligeledes en platform, hvor de elever og studerende, som ønsker at forfølge en iværksætterdrøm eller -idé, kan understøttes. Det er således også gennem programmerne, at uddannelser og erhvervsliv kan mødes, og hvor

Fonden kan stå inde for den læring og erfaringsudveksling, der finder sted i relationen mellem uddannelser og erhvervsliv. Tidligere deltagere i programmerne fungerer samtidig som gode eksempler og rollemodeller for nye deltagere, og de viser tydeligt effekterne af Fondens arbejde.

Fondens mål i strategiperioden er dobbelt: Der er dels et ønske om at gøre programmer og konkurrencer yderligere attraktive og tilgængelige for en bredere målgruppe i uddannelserne, som ønsker kortere og mere håndgribelige forløb. Der er også et mål om at udvikle forløb for den lidt snævrere gruppe, som ønsker muligheden for at prøve at realisere deres innovations- og iværksætterprojekter.

Mål for strategiperioden:

Ca. 100.000 elever og studerende vil i perioden have deltaget i Fondens programmer og konkurrencer.
I skoleåret 2023/2024 vil 25.000 elever og studerende deltage i Fondens programmer.
I skoleåret 2023/2024 vil 900 lærere og undervisere være tilknyttet Fondens programmer.

800 frivillige erhvervsfolk vil årligt være involveret i Fondens programmer, når vi når 2025.

Alle programmer vil have tydelige efteruddannelsesaktiviteter for lærere og undervisere, som omhandler generelle entreprenørskabspædagogiske kompetencer samt mere programspecifikke kompetencer.

Ud over de traditionelle entreprenørskabs-evalueringskriterier vil alle deltagere blive evalueret på deres evner til at forholde sig til klima, grøn omstilling, bæredygtighed eller verdensmålene.

Fonden vil hvert år have et fælles tema eller udfordringer på tværs af alle programmer, som skoler og uddannelser kan vælge at følge. Dette vil blive tydeliggjort gennem niveauspecifikke undervisningsguides og kampagner.

Ændringerne i programmerne vil ske løbende, men træde 100 % i kraft fra skoleåret 2021/2022.

Opgaverne for Fondens regionale foreninger vil skulle tilpasses de nye strukturer for programmerne.

Alle programmer opdeles i to hovedsektioner – et basis- og et fortsættelsesniveau:

Basisniveauet vil give en generel læring om entreprenørskab og indledende erfaringer med at arbejde med et innovations- eller iværksætterprojekt. Programmet på dette niveau foregår primært på skolen/uddannelsen, eventuelt suppleret med en kommunal/regional finale eller et afslutningsevent.

Fortsættelsesniveauet er for de lærere, undervisere, elever og studerende, som gerne vil arbejde videre med deres projekt og prøve at omsætte det til en virksomhed eller et konkret værdiskabende projekt for en eksisterende organisation. Dette niveau indeholder en national event/finale, og det er ønsket, at disse har en stærk tilknytning til erhvervslivet og iværksættermiljøerne i Danmark.

Undervisningsmaterialer

Fonden laver undervisningsmaterialer til skoler og uddannelser for at udbrede entreprenørskab i undervisningen og samtidig være med til at kvalitetssikre denne undervisning.

Undervisningsmaterialer er ofte omdrejningspunkt for lærernes praksis på grundskoler og ungdomsuddannelser og er dermed et naturligt skridt for Fonden for at gøre entreprenørskab til en naturlig del af undervisningen her.

Til videregående uddannelser laver Fonden undervisningsmaterialer, som følger Fondens programmer og konkurrencer, og derudover er formidling af Fondens forskningsviden i fokus her.

Fondens undervisningsmaterialer er og skal være af høj faglig kvalitet, og materialerne skal afspejle Fondens forskningsviden, så den kommer flere til gavn. Samtidig skal

formidlingsplatforme og digitale former afspejle udviklingen og behovet hos lærere og undervisere.

Fondens mål i strategiperioden er fortsat at udgive undervisningsmaterialer som et tilbud til lærere og undervisere, der gør det let at få entreprenørskab ind i undervisningen – særligt for lærere og undervisere, som er uerfarne

på dette felt – eller understøtte entreprenørskab i entreprenørskabsfremmende fag eller uddannelsesområder

Mål for strategiperioden:

Fondens materialer vil i strategiperioden være blevet brugt af 200.000 elever og deres lærere på grundskoler og ungdomsuddannelser og 10.000 studerende og deres undervisere på videregående uddannelser.

Fonden vil udkomme med minimum ti nye undervisningsmaterialer til grundskole og ungdomsuddannelser. Særligt fokus vil være på integration af fag/faglighed og innovation og entreprenørskab.

Behovet for undervisningsmaterialer på videregående uddannelser undersøges og søges imødekommet.

Fonden initierer dialog med eksterne distributører af og platforme for undervisningsmaterialer, herunder forlag samt LMS-systemer.

Et særligt fokus bliver at sikre kendskabet til materialerne blandt lærere og undervisere.

Efteruddannelse af undervisere

Fonden tilbyder kurser og efteruddannelse inden for entreprenørskab for, at flere lærere og undervisere reelt kan bruge entreprenørskab som en del af undervisningen, og så kvaliteten af denne undervisning højnes. En afledt effekt heraf vil være, at flere elever og studerende møder entreprenørskab i undervisningen.

Der er et stort behov for rådgivning, vejledning og opkvalificering i forhold

til entreprenørskab i undervisningen på tværs af hele uddannelsessektoren, og Fonden har den forskningsmæssige viden og den mangeårige erfaring, som gør, at Fonden står bag entreprenørskabsefteruddannelse af høj kvalitet.

I strategiperioden ønsker Fonden at have forskellige efteruddannelses-tilbud inden for entreprenørskab til

både uerfarne og erfarne lærere og undervisere. Fokus skal være på de uerfarne lærere og undervisere, så der gennem efteruddannelse sikres, at manglende viden eller erfaring ikke er en barriere for at bruge entreprenørskab i undervisningen. Fonden ønsker at have efteruddannelses-tilbud på alle uddannelsesniveauer og tilbud, der dækker fra det generiske til det konkrete

Mål for strategiperioden:

20.000 lærere og undervisere vil gennemføre et efteruddannelsesforløb inden for entreprenørskab inden 2025.

Kurser eller efteruddannelsesforløb for lærere i grundskole og ungdomsuddannelser opdeles og målrettes tydeligt efter minimum to niveauer af erfaring: de med begrænset erfaring og de med mere erfaring.

For undervisere på de videregående uddannelser udbydes kurser eller efteruddannelsesforløb udbudt af aktører fra udenlandske universiteter. Desuden undersøges muligheden for en årlig entreprenørskabs-konference, som holdes på skift på de danske universiteter.

Struktur og indhold af Fondens NEIS-netværk for undervisere genovervejes således, at dets netværksaktiviteter og årlige konference i endnu højere grad er tilpasset efter behov.

Der udvikles og udbydes nye efteruddannelseskurser med fokus på integration af innovation og entreprenørskab i skolens, gymnasiet og de videregående uddannelsers fag.

Indsats for strategisk forankring i uddannelsesledelser og kommuner

Fondens analyser viser, at hvis entreprenørskabsundervisning skal have en mærkbar og langvarig effekt, skal det forankres strategisk i kommuner, på skoler og uddannelsesinstitutioner. Uden denne strategiske kobling på det institutionelle niveau risikerer indsatsene at blive båret af enkelte ildsjæle og dermed være sporadiske og usammenhængende.

Derfor vil Fonden i de kommende år have et skærpet fokus på udbredelse gennem en indsats for skole- og uddannelsesledelser og få entreprenørskab forankret som en del af deres institutionelle formål.

Fondens data omkring udbredelse af entreprenørskab og Fondens forskningsviden skal bruges som

udgangspunkt for indsatsen på dette område. Ud over skole- og uddannelsesledelser ønsker Fonden også en dialog med kommuner og regioner omkring indsatser på dette område, og Fonden skal bl.a. kunne tilbyde ledelsessparring i et relevant format i forhold til at integrere entreprenørskab i organisation og uddannelser.

I strategiperioden ønsker Fonden at have et intensiveret fokus på skole- og uddannelsesledelser og at tilpasse sin indsats, så den bliver relevant for de enkelte skoler eller uddannelsers faglighed, strategiske indsatsplaner og ledelsernes erfaringsniveau.

Mål for strategiperioden:

20 % af de danske kommuner vil have en strategi for entreprenørskab i deres skoler.

Fonden ønsker at lave et step-by-step-forløb for, hvordan man udvikler "den entreprenørielle skole eller uddannelsesinstitution".

10 % af ungdomsuddannelsesinstitutionerne vil have en strategi for entreprenørskab.

Entreprenørielle institutionsprofiler med et fokus på strategiske og ledelsesmæssige handlemuligheder vil være udviklet for alle videregående uddannelser.

50 % af alle videregående uddannelsesinstitutioner skal have en ambitiøs strategi for entreprenørskab forankret på det institutionelle niveau.

Partnerskaber og frivillige

Fonden skaber bredt projekter og indsatser i samarbejde med eksterne partnere. Partnerskaber er vigtige for Fonden, fordi de giver mulighed for at lave flere og bedre aktiviteter og udviklingsprojekter end ellers.

Samtidig er de med til at styrke Fondens brand og sub-brands, og de synliggør, at Fonden opererer med politikernes, erhvervslivets, uddannelsessektorens og andre organisationers opbakning.

Derudover forankrer partnerskaberne Fondens arbejde hos de virksomheder og organisationer, der er fremtidige aftagere af de unge efter endt uddannelse. Fonden arbejder også aktivt med frivillige, som er engagerede i Fondens arbejde bl.a. som mentorer, dommere, sparringspartnere, oplægsholdere etc.

Ambitionen er, at Fonden vil være den foretrukne samarbejdspartner primært i Danmark og sekundært i Europa, når det handler om at styrke udbredelse, kvalitet og katalyserende aktiviteter inden for entreprenørskab og iværksættelse i uddannelsessektoren fra ABC til ph.d.

I strategiperioden vil Fonden have fokus på at fastholde eksisterende partnere samt tiltrække nye strategisk vigtige partnere, som ønsker at indgå i et aktivt og involverende partnerskab. Fonden vil desuden have fokus på at involvere flere frivillige aktivt og værdiskabende, primært i Fondens programmer.

Mål for strategiperioden:

Inden 2025 vil den akkumulerede værdi af partnerskabssponsorater in-kind udgøre 120 mio. kr. fra andre partnerskaber end styrelser og ministerier.

Inden 2025 skal alle Fondens programmer, konkurrencer og tilbagevendende events have partnerskaber, der bidrager væsentligt til deres økonomi.

Fonden vil inden 2025 øge antallet af aktive frivillige til 800. Fonden skal tilbyde viden, inspiration og evt. faglig opkvalificering til disse, så de kan bringe deres relevante viden og erfaring bedst muligt i spil i forhold til rådgivning og feedback til elever og studerende.

Fondens mål er at indgå udvalgte strategiske partnerskaber med vidensmiljøer på de videregående uddannelsesinstitutioner for at styrke vidensgrundlaget inden for entreprenørskab.

Internationale aktiviteter

Fonden indgår i internationale aktiviteter og projekter, når disse rammer inden for Fondens tematiske interesseområde, og når viden eller erfaring herfra kan komme danske skoler eller uddannelser til gode. Fonden indgår desuden i internationale forskningsaktiviteter for at sikre sig den bedste og nyeste viden om entreprenørskabsundervisning og for at kunne anvende denne viden til at rådgive og udvikle nye tiltag.

Fonden bruges desuden ofte som ekspert i internationale projekter og ønsker gennem dette at bevare sin position som anerkendt nationalt videncenter.

I strategiperioden vil Fonden fortsat have et internationalt engagement og vil indgå i projekter og aktiviteter, når disse fører mod Fondens overordnede mål om at gøre entreprenørskab til en naturlig del af undervisningen på alle uddannelsesniveauer i Danmark.

Fastholdelse af politisk og ledelsesmæssig opmærksomhed og relevans

Fonden ser det som en vigtig opgave at være med til at skabe og fastholde samfundsmæssig og politisk opmærksomhed om vigtigheden af entreprenørskab i undervisningen i hele uddannelsessektoren. Skoler og uddannelser indeholder mange andre agendaer, hvor entreprenørskab blot er en. Her er det centralt at fastholde den konstante opmærksomhed på effekter og relevans.

Det indebærer et samarbejde med aktører, som bestemmer de strukturelle rammer og indholdet i undervisningen for elever og studerende. Det tæller bl.a. regeringen og medlemmer af folketinget, relevante ministerier, erhvervslivet, faglige foreninger og udvalg, rektorater, fakulteter og dekaner, studienævn, interesseorganisationer, kommunalpolitikere og skoleforvaltninger, skoleledelser, undervisere, lærere og lærerorganisationer samt forældreorganisationer.

For at sikre en platform for dette, er det en vigtig opgave for Fonden at kunne dokumentere udbredelse og effekterne af entreprenørskab. Her spiller Fondens forskning og analyser en vigtig rolle. Dette arbejde bliver formidlet i formater såsom Iværksætterindblikket, Viden om-samlinger om effekterne af entreprenørskab, institutionsprofiler og andre mere praksisrelevante publikationer. Et arbejde, som både politiske og ledelsesmæssige aktører bliver præsenteret for og kan gøre brug af.

Fonden afholder og deltager også i arrangementer, hvor der er mulighed for at fremvise Fondens arbejde og effekterne af dette samt engagere Fondens partnerskaber i en positiv kontekst. Bl.a. tilstedeværelse på Folkemødet, Fondens årlige nytårskur og ved en bred og relevant kommunikationsindsats. Desuden vil der i den kommende periode være en understøttende proces, som sammen med partnere, bestyrelse og repræsentantskab vil sikre en stærk opmærksomhedsskabende kommunikationsindsats.

Politiske anbefalinger

For at kunne realisere Fondens mål om, at entreprenørskab skal være en naturlig del af undervisning på alle uddannelsesniveauer i Danmark, er det vigtigt, at der er en tydelig og kontinuerlig politisk opbakning til arbejdet. Derfor har Fonden sammensat en række konkrete anbefalinger til politikere med indflydelse på det undervisnings- og uddannelsespolitiske område.

Grundskole

At I&E bliver mere fremtrædende, både i lærerens grundfaglighed og i undervisningsfagsundervisningen på læreruddannelsen.

At Center for Undervisningsmidler og professionshøjskolerne forpligtes til at øge udbuddet af kurser og efteruddannelse for lærere indenfor I&E.

At regeringen og de politiske ordførere bakker op om I&E som en del af skolereformen, og at I&E forbliver et tværgående emne i alle fag i skolen.

Ungdomsuddannelser

EUD og EUX -området

At der skabes klare rammer og forventninger til erhvervsskolerne i forhold til at sikre intentionerne om iværksætteri i det overordnede formål for EUD og EUX.

At der indføres obligatoriske fagmål i iværksætteri med udgangspunkt i målene for innovation.

Tydeligere politisk italesættelse af EUD og EUX – også som en vej til at blive selvstændig erhvervsdrivende og iværksætter.

Gymnasiale uddannelser

At innovation indgår som en fast del af pædagogikum for kommende lærere.

At der øremærkes udviklingsmidler specifikt til kompetenceudvikling af lærerne på de gymnasiale uddannelser med henblik på forankring af arbejdet med innovation og entreprenørskab på de enkelte institutioner og i de enkelte fag og faggrupper.

At der indføres klare beskrivelser og mål for innovation og entreprenørskab på HF og EUX og for de særlige professionsrelaterede fagpakker her.

Videregående uddannelser

At der øremærkes udviklingsmidler specifikt til kompetenceudvikling af undervisere på de videregående uddannelser.

At entreprenørskab gøres til en obligatorisk del af undervisernes formelle pædagogiske uddannelser.

At der skabes en formel forventning og bliver afsat øremærkede ressourcer til udvikling af institutionsspecifikke strategier for entreprenørskab og iværksætteri.

At der afsættes særlige midler til at fremme entreprenørskab og nye forretningsmuligheder inden for klima, grøn omstilling, bæredygtighed og verdensmålene.